

Aan: Gemeenteraden en colleges van de gemeenten in de regio IJsselland¹, Provinciale Staten en het college van gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel

Ter kennisname: De leden van het Dagelijks Bestuur, Algemeen Bestuur en Directies van de Gemeenschappelijke Regelingen in de regio IJsselland.

Datum: 20 december 2022

Onderwerp: Invoering wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Bijlagen:

1. Brief minister Bruins Slot BZK d.d. 19 april 2022

Geachte raadsleden, statenleden en collegeleden,

Aanleiding en inhoud van deze brief

Per 1 juli 2022 is een wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) doorgevoerd. De bedoeling van deze wetswijziging is dat gemeenteraden/provinciale staten meer invloed hebben op de gemeenschappelijke regelingen (GR-en), waaraan de gemeente/provincie deelneemt. In bijgaande brief vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken van 19 april 2022 vindt u verdere informatie over de wijzigingen. Grofweg kan hierbij een onderscheid worden gemaakt tussen wijzigingen die géén afweging vergen en wijzigingen die wel een afweging vergen.

Waar in het vervolg van deze brief over gemeenteraden wordt gesproken, worden ook Provinciale Staten bedoeld.

De gewijzigde wetgeving is ingegaan per 1 juli 2022 en heeft een invoeringstermijn van twee jaar. Dit betekent dat uiterlijk 1 juli 2024 alle gemeenschappelijke regelingen moeten zijn aangepast aan de wetswijziging. In de voorbereiding van deze herziening moeten alle raden aangeven welke wijzigingen ze wenselijk vinden. Voor 1 juli 2024 moeten alle deelnemers elke herziene regeling vaststellen.²

Het gaat zowel om regelingen, waar alle IJssellandse gemeenten aan deelnemen, als om regelingen waaraan een deel van deze gemeenten (en soms ook andere gemeenten en de provincie Overijssel) deelneemt. Zo bent u gezamenlijk eigenaar van de Veiligheidsregio IJsselland, de GGD IJsselland, RSJ IJsselland en, samen met de provincie, van de Omgevingsdienst IJsselland. Hiernaast gaat het om gezamenlijk eigenaarschap van bijvoorbeeld verschillende participatiebedrijven en archieven.

De laatste jaren is in diverse raden aandacht geweest voor GR'en en regionale samenwerking. Er zijn diverse initiatieven opgestart en uitgevoerd. Recentelijk is in de gemeente Steenwijkerland een motie over de uitwerking van de nieuwe Wgr aangenomen. In deze motie krijgt de griffier de opdracht om in overleg met griffiers van de deelnemende gemeenten een gezamenlijk plan van aanpak te ontwikkelen om gemeenteraden in stelling te brengen om in gezamenlijkheid tot afstemming te komen over een gemeenschappelijke adviescommissie en/of onderzoekscommissie. Dit vanuit de gedachte dat iedere raad zijn eigen autonome afweging zal moeten maken, maar wel gefaciliteerd moet worden om ook overleg en afstemming met andere raden te hebben. In de

¹ Dit betreft de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Olst-Wijhe, Ommen, Kampen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle

² Overigens moeten nieuwe gemeenschappelijke regelingen, die worden opgericht na de ingangsdatum van de wetswijziging, direct voldoen aan de gewijzigde wet.

bijeenkomst van de griffiers-kring IJsselland is op 17 november 2022 uitgesproken dat de griffiers op de schaal van de 11 gemeenten in IJsselland als ook de secretarissen van deze gemeenschappelijke regelingen in IJsselland, (Veiligheidsregio, GGD, Omgevingsdienst, Regionaal Serviceteam Jeugd) in gezamenlijkheid willen werken aan een plan van aanpak om de afstemming over de Wgr tussen raden te faciliteren.

De wijzigingen op hoofdlijnen

De wetswijzigingen zijn grofweg in te delen in drie categorieën:

1. Versterken van de positie van gemeenteraden bij beleidsvorming door mogelijkheid van:
 - a. verruiming indiening zienswijzen,
 - b. instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie (initiatief bij gemeenteraden),
 - c. het maken van afspraken over de participatie van inwoners,
 - d. vergroting actieve informatieplicht,
2. Aanvullende controle-instrumenten (in Gemeentewet) voor gemeenteraden door
 - a. mogelijkheid om een gemeenschappelijke enquête-/onderzoekscommissie in te stellen,
 - b. verduidelijking van de onderzoeksbevoegdheid lokale rekenkamers richting bestuur gemeenschappelijke regeling.
3. Verbeteren van de positie van gemeenteraden wat betreft het functioneren van de regeling door
 - a. mogelijkheid van afspraken over evaluatie,
 - b. aanscherping afspraken over uittreding,
 - c. betere aansluiting begrotingscyclus gemeenschappelijke regeling op gemeentelijke cyclus.

De wijzigingen met betrekking tot beleidsvorming (ad 1.) gaan vooral de gemeenschappelijke regelingen aan die een openbaar lichaam zijn. Voor de 11 gemeenten gezamenlijk in IJsselland zijn dat de Veiligheidsregio, GGD en Omgevingsdienst. RSJ IJsselland is geen openbaar lichaam. Zij werkt in dit proces wel nauw samen met deze gemeenschappelijke regelingen, omdat RSJ IJsselland voor dezelfde 11 gemeenten taken uitoefent. De overige wijzigingen gaan alle gemeenschappelijke regelingen aan waar u als gemeente aan deelneemt. Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de raden van de aangesloten gemeenten om tot afspraken te komen over de inzet van de wettelijke instrumenten die voor alle gemeenten binnen de regeling van toepassing zijn. Het instellen van bijvoorbeeld een regionale adviescommissie en onderzoekscommissie vraagt daarmee een unaniem besluit van alle aangesloten gemeenteraden binnen de betreffende regeling. Besluiten worden bovendien per regeling genomen.

Aanpak

Het wijzigingstraject vraagt veel inspanningen van alle betrokkenen. Betrokken raden dienen niet alleen in positie gebracht te worden, maar moeten ook in gezamenlijkheid tot een afweging komen. Vandaar dat de kring van IJssellandse griffiers samen met Veiligheidsregio IJsselland, GGD IJsselland en Omgevingsdienst IJsselland het voortouw neemt hierin. Het RSJ IJsselland sluit aan waar dat zinvol is, omdat niet alle wijzigingen voor deze regeling van toepassing zijn. Door het wijzigingstraject vanuit deze samenwerking te initiëren zetten we erop in om op een effectieve manier te komen tot een zo groot mogelijk draagvlak voor de gewijzigd vastgestelde gemeenschappelijke regelingen in 2024. Hiertoe hebben wij onderstaand proces uitgelijnd.

- Procestap 1: Informatie (december 2022- januari 2023)

In deze fase informeren we u op hoofdlijnen over de bedoeling en inhoud van de wijzigingen. Daarvoor is voorliggende brief bedoeld. Hierin schetsen wij ook de te nemen processtappen om te komen tot de gewenste eindresultaten

Beoogd resultaat: u bent geïnformeerd over de opgave die op u afkomt en de manier waarop u tijdig in positie wordt gebracht om besluiten te nemen.

- Processtap 2: Uitwisseling tussen raadsleden en statenleden (opinievorming) (februari - maart 2023)

In deze fase wordt een regionale conferentie voor raadsleden en statenleden over de wetswijziging georganiseerd. Deze zal plaatsvinden in maart 2023. Tijdens deze conferentie worden de onderwerpen besproken waarin de gemeenteraden/provinciale staten keuzes mogen/moeten maken. Raadsleden kunnen tijdens deze conferentie hun wensen kenbaar maken. Deze onderwerpen staan overigens niet op zichzelf. De afgelopen jaren is er zowel vanuit de raden/staten als vanuit de gemeenschappelijke regelingen al het nodige geïnvesteerd op het versterken van wederzijdse betrokkenheid. Deze basis vormt dan ook het vertrekpunt voor de gesprekken. Tijdens de conferentie is er ruime gelegenheid voor raadsleden om hierop te reflecteren en om denkrichtingen, aandachtspunten en andere overwegingen mee te geven ten behoeve van het formele besluitvormingsproces om te komen tot een aangepaste gemeenschappelijke regeling.

In aanloop naar de conferentie bieden we in februari de mogelijkheid om via een digitale informatiesessie meer achtergrondinformatie te krijgen bij de inhoud en het proces rondom de wijziging van de gemeenschappelijke regelingen. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk raadsleden en statenleden zich kunnen laten informeren kan op twee verschillende momenten aan de sessie deelgenomen worden. Tijdens de sessie nemen we u met behulp van een presentatie graag uitgebreider mee in de ontwikkelingen en de te maken keuzes. Uiteraard is er ruim gelegenheid tot het stellen van vragen.

Ter voorbereiding op de informatiesessie en conferentie wordt voor de raadsleden/statenleden een notitie opgesteld waarin de verschillende overwegingen, keuzemogelijkheden, pro's en contra's worden geschetst die u kunt meenemen in uw gedachtenvorming en uitwisseling over de nieuwe mogelijkheden die de gewijzigde Wgr biedt.

- Processtap 3: GR-en aan het werk, uitwerken, etc. (april – augustus 2023)

Op basis van de opbrengst uit de conferentie gaan de GR'en ambtelijk en bestuurlijk aan de slag om deze opbrengst te verwerken in een ontwerpregeling. Dit betekent concreet dat de huidige regelingen worden herschreven op basis van de wetswijzigingen en dat uitwerking plaatsvindt van de gewenste ontwikkelrichting die uit de conferentie naar voren is gekomen. In dit proces worden ook andere verbeterpunten, die zijn voortgekomen uit de bestaande regelingen, verwerkt. De ontwerpregelingen worden voor instemming aan het Dagelijks Bestuur (DB) en Algemeen Bestuur (AB) van de betreffende organisatie voorgelegd.

- Processtap 4: Raadpleging gemeenteraden en provinciale staten (september – december 2023)

Het DB van de GR stuurt (na instemming bij processtap 3) de ontwerpregeling naar de Colleges (B&W en/of GS) met het verzoek deze ter consultatie voor te leggen aan de aangesloten gemeenteraden en provinciale staten. De gemeenteraden en provinciale staten hebben de mogelijkheid om binnen 8 weken een zienswijze in te dienen op deze regelingen. De colleges maken de eventuele zienswijzen kenbaar aan het DB van de betreffende GR.

- Processtap 5: Goedkeuring gemeenteraden en provinciale staten (januari – maart 2024)

De GR'en passen op basis van de eventuele zienswijzen waar nodig de ontwerpregeling aan. Het AB komt op basis daarvan tot een definitief wijzigingsvoorstel en stuurt via het DB de (gewijzigde) ontwerpregeling met motivatie van de eventuele wijzigingen aan de colleges met het verzoek deze voor toestemming aan de gemeenteraden en provinciale staten voor te leggen. NB de raad mag toestemming alleen onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

- Processtap 6: Vaststellen definitieve GR-en (april – juni 2024)

De colleges besluiten met toestemming van de raad/provinciale staten over de (gewijzigde) ontwerpregeling en stellen de algemeen besturen schriftelijk op de hoogte van dit besluit. Het algemeen bestuur toetst of hiermee is voldaan aan de wettelijke eisen. Is dat het geval, dan is daarmee de gewijzigde gemeenschappelijke regeling een feit. De gewijzigde regeling treedt in werking conform de geldende regels voor publicatie en inwerkingtreding.

Beoogd resultaat: alle regelingen zijn voor 1 juli 2024 conform wet gewijzigd en gepubliceerd.

Meer informatie over de IJsselandse gemeenschappelijke regelingen

Op de website regioatlas.nl vindt u alle samenwerkingsverbanden, waaronder de gemeenschappelijke regelingen, waarin uw gemeente deelneemt. Meer specifieke informatie over de aard van de gemeenschappelijke regelingen en bijvoorbeeld de bijdrage vanuit uw gemeente/provincie, leest u in de paragraaf verbonden partijen van uw begroting en jaarrekening.

Tot slot

We hopen u met deze brief een eerste beeld te hebben gegeven van de uitdaging die voor ons ligt. Graag zien we u tijdens de regionale conferentie en de digitale informatiesessie(s) ter voorbereiding hierop. De uitnodigingen hiervoor ontvangt u begin volgend jaar.

Raadsleden/statenleden adviseren wij om bij vragen contact op te nemen met de eigen griffier. Ook kan contact worden opgenomen met de secretaris van de Veiligheidsregio die contactpersoon is namens de betrokken GR'en.

Last but not least, willen we alle betrokkenen danken voor de positieve en inspirerende wijze van samenwerken en de uitzonderlijke snelheid waarmee voorliggend stappenplan tot stand is gekomen. Wellicht kan dit proces ter inspiratie dienen voor andere GR'en.

Met vriendelijke groet,

Namens de griffiers kring IJsseland en de directie/bestuursecretarissen van de gemeenschappelijke regelingen Veiligheidsregio IJsseland, GGD IJsseland, Omgevingsdienst IJsseland en Regionaal Serviceteam Jeugd IJsseland

Vorbereidingsgroep 'Invoering wijziging Wgr IJsseland':

Annet ten Hoff – griffier Steenwijkerland

Eric Meurs - griffier Zwolle

Henk Schreuders – manager Staf & Beleid Operationeel Leider Veiligheidsregio IJsseland

Ingrid Heijmans – plaatsvervangend griffier Deventer

Joost Leegwater – griffier Dalfsen

Mara Zweers – plaatsvervangend griffier Zwolle

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

DGBRW
Democratie en Bestuur

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](http://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Contactpersoon

[info.openbaarbestuur@minbzk
.nl](mailto:info.openbaarbestuur@minbzk.nl)

Kenmerk
2022-0000102455

Uw kenmerk

Datum **19 APR 2022**
Betreft wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Geachte heer/mevrouw,

Met ingang van 1 juli 2022 treedt een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking.¹ Deze wijziging heeft als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen in relatie tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. Om de kaderstellende en controlerende rol van de volksvertegenwoordiging beter in te kunnen vullen en de democratische legitimatie te verbeteren wordt met deze wetswijziging een aantal aanpassingen en aanvullingen geïntroduceerd op de al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten. Een aantal van deze wijzigingen treedt op 1 juli direct in werking, maar een ander deel zal binnen twee jaar na inwerkingtreding geïmplementeerd moeten worden in alle gemeenschappelijke regelingen. Met deze brief informeer ik u over deze wijzigingen.

Volksvertegenwoordigingen² krijgen door deze wijziging meer mogelijkheden om invloed uit te oefenen op samenwerkingsverbanden. De verschillende aanpassingen en aanvullingen zullen hierna kort worden toegelicht.

De wijzigingen van de Wgr zijn onder te verdelen in drie categorieën:

1. De versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden.
3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Ad. 1 Versterken positie raden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regeling

- a. Zienswijze bij treffen regeling: Om de positie van de raad te verbeteren wordt de raad het recht toegekend om bij een ontwerpregeling een zienswijze naar voren te brengen. De raad

¹ Stb. 2022, 18 (voor de parlementaire behandeling zie Kamerstukken 33 513).

² Waar hierna wordt gesproken over gemeenteraden of raden worden tevens provinciale staten en de algemene besturen van waterschappen bedoeld.

kan zijn opvatting binnen acht weken kenbaar maken. Wanneer volgens de raad te weinig is gedaan met een zienswijze kan de raad ervoor kiezen geen toestemming te verlenen voor de gemeenschappelijke regeling.

- b. Zienswijze voor besluiten: Ook wordt een verplichting geïntroduceerd om in de gemeenschappelijke regeling afspraken te maken over welke besluiten van het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vatbaar zijn voor een zienswijze aan de gemeenteraden. Hierdoor wordt het voor gemeenteraden mogelijk hun opvatting te geven over een voorgenomen besluit. In de gemeenschappelijke regeling kan ook worden afgesproken dat geen besluiten vatbaar zijn voor een zienswijze van de gemeenteraden, maar dat is dan een keuze waar de gemeenteraden bij het voorleggen van de wijzigingsregeling mee in dienen te stemmen (art. 1 Wgr).
- c. Gemeenschappelijke adviescommissie: De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten krijgen de mogelijkheid om bij een gemeenschappelijke regeling zijnde een openbaar lichaam een gemeenschappelijke adviescommissie in te laten stellen bestaande uit raadsleden van de deelnemende gemeenten. Door middel van deze adviescommissie kunnen gemeenteraden in een vroeg stadium worden betrokken bij geplande besluiten van het bestuur van het openbaar lichaam. Daarnaast kan de adviescommissie het bestuur adviseren omtrent voorgenomen besluiten en (gezamenlijke) standpunten van de raden van de deelnemende gemeenten ten aanzien van de gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam) voorbereiden. De gemeenschappelijke adviescommissie is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling en wordt daarom ingesteld door het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur van een gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam) is verplicht om de commissie in te stellen als de raden hierom vragen. Er is geen sprake van delegatie van bevoegdheden aan de gemeenschappelijke adviescommissie. Uiteindelijk blijven de raden beslissingsbevoegd.
- d. Afspraken over participatie: In elke regeling moet worden opgenomen of, en zo ja op welke wijze, burgers de mogelijkheid krijgen tot inspraak over bepaalde onderwerpen die bij de gemeenschappelijke regeling zijn belegd.
- e. Actieve informatieplicht: Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling heeft een actieve informatieplicht over wat er binnen de regeling speelt. Deze informatieplicht komt overeen met de informatieplicht die het college van B&W heeft ten opzichte van de gemeenteraad. In de gemeenschappelijke regeling moeten afspraken worden gemaakt over de wijze waarop deze informatie wordt aangeleverd.
- f. Extra vergoeding voor lidmaatschap nieuwe gemeenschappelijke commissies: Raadsleden die naast hun reguliere raadslidmaatschap lid zijn van een gemeenschappelijke adviescommissie of een gemeenschappelijke

onderzoekscommissie, zoals geïntroduceerd met deze wetswijziging, kunnen aanspraak maken op een extra vergoeding. Voor de hoogte van de aanvullende vergoeding wordt aangesloten bij de hoogte van bestaande vergoedingen, zoals geregeld in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Ad. 2 De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden

- g. Recht van onderzoek: Door het recht van onderzoek, ook wel recht van enquête genoemd, krijgen de gezamenlijke gemeenteraden de mogelijkheid om een gezamenlijke enquête uit te voeren naar de bestuursvoering van een gemeenschappelijke regeling. Voorwaarde voor de instelling van een gemeenschappelijke onderzoekscommissie is dat alle raden hiermee instemmen. Verder is het van belang dat een gezamenlijke enquête *niet* kan worden ingesteld als een gemeenschappelijke regeling getroffen of mede getroffen is door de raden.
- h. Onderzoeksmogelijkheden lokale rekenkamers: Rekenkamers zijn al bevoegd onderzoek te verrichten bij gemeenschappelijke regelingen, inlichtingen in te winnen, documenten te vorderen en indien nodig bij de betrokken instelling een onderzoek in te stellen. Met deze wijziging wordt verduidelijkt dat de lokale rekenkamers, waaronder gezamenlijke rekenkamers, de mogelijkheid hebben om onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een gemeenschappelijke regeling waaraan een gemeente deelneemt.

Ad. 3 Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling

- i. Afspraken over evaluatie: Het wordt verplicht om afspraken te maken over evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. De meerwaarde van een evaluatie is dat periodiek wordt stilgestaan bij het functioneren van de gemeenschappelijke regeling. Waar de evaluatie specifiek op gericht moet zijn, hoe vaak die moet plaatsvinden en op welke wijze wordt niet voorgeschreven. Er kan dus ook worden gekozen voor de afspraak om de regeling niet te evalueren, maar dit is dan een bewuste keuze waar de gemeenteraad bij het voorleggen van de wijzigingsregeling mee dient in te stemmen.
- j. Afspraken over uittreding: Met het oog op mogelijke uittreding uit een gemeenschappelijke regeling kan niet langer worden volstaan met de afspraak dat het (algemeen) bestuur de uittredingsvoorwaarden vaststelt. Voortaan moeten in ieder geval afspraken worden gemaakt over de gevolgen voor het vermogen voor de rechtspersoon, waarbij moet worden gedacht aan afspraken over personeel, contracten, huisvesting en investeringen.

- k. Aanpassing begrotingscyclus: Bijdragen aan een gemeenschappelijke regeling zijn verplichte uitgaven voor een gemeente die moeten worden verwerkt in de begroting van de gemeente zelf. Om gemeenteraden meer positie te geven in de begrotingscyclus van een gemeenschappelijke regeling is ervoor gekozen de termijnen voor de indiening van de kadernota, ontwerpbegroting en begroting aan te passen. De begrotingscyclus van gemeenschappelijke regelingen sluit daardoor beter aan op die van gemeenten, waardoor het voor gemeenteraden gemakkelijker wordt te overzien wat de gevolgen zijn van uitgaven aan regelingen voor de eigen gemeente. Ook krijgen gemeenteraden langer de tijd om een zienswijze op de concept-begroting van een regeling te geven en ontvangen zij de kadernota later.

Van deze wijzigingen treden de zienswijze van de gemeenteraad bij het treffen, wijzigen, uittreden of beëindigen van een regeling, de bevoegdheid om een gemeenschappelijke adviescommissie in te (laten) stellen, de actieve informatieplicht, het recht van onderzoek, de onderzoeksmogelijkheden van lokale rekenkamer(commissie)s en de wijziging in de begrotingscyclus per 1 juli direct in werking. De overige wijzigingen vragen om een vertaling binnen elke gemeenschappelijke regeling. U heeft twee jaar de tijd om hierin te voorzien (uiterlijk 1 juli 2024).

Omdat de wijzigingswet op 1 juli 2022 in werking treedt, kan deze wijziging gevolgen hebben voor de termijnen die bij de begrotingscyclus voor 2023 worden gehanteerd. In de praktijk zullen veel gemeenschappelijke regelingen al vóór 1 juli hun ontwerpbegrotingen aan de vertegenwoordigende organen toezenden voor een zienswijze. Het is van belang dat de gemeenschappelijke regelingen hierbij reactietermijnen stellen conform de nieuwe termijnen die op 1 juli 2022 ingaan. Dit betekent concreet dat de gemeenschappelijke regelingen een reactietermijn dienen op te nemen die eindigt *na* het zomerreces. Uitzondering hierop vormen die procedures waarvoor de zienswijzetermijn eindigt voor 1 juli. In deze gevallen mag rekening worden gehouden met de verruiming, maar is dit niet verplicht.

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u contact opnemen via de postbus info.openbaarbestuur@minbzk.nl.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

 Hanke Bruins Slot